

Workshop: ontwikkeling en evaluatie van sociaalwerkpraktijken binnen het Geïntegreerd Breed Onthaal

Didier Boost

UAntwerpen - Master Sociaal Werk

Context van uitdagingen

Het Geïntegreerd Breed Onthaal:

- Te realiseren door elke stad of gemeente in Vlaanderen
- Ambitieuze doelstelling en ruim richtinggevend kader

Het sociaal werk als professie:

- Debat rond de kennisbasis van het sociaal werk
 - Professionele identiteit en eigenheid van het sociaal werk?
- Toenemende vraag om effectiviteit en meerwaarde van sociale interventies 'aan te tonen'
 - Externe druk: overheden, financiers en andere beroepsgroepen
 - Interne druk: profilering, identiteitsvorming en legitimering
- Paradigma-shift richting *evidence-based practice*
 - Vanuit de veronderstelling om hiermee de kennis over de inhoud en resultaten, maar ook de efficiëntie van sociaalwerkpraktijken te verhogen

Evidence-Based Practice?

Evidence-based practice vereist dat sociaalwerkpraktijken worden gestuurd door twee richtinggevende principes:

1. De praktijk moet gefundeerd zijn op eerdere bevindingen die empirisch aantonen dat bepaalde acties leiden tot voorspelbare, positieve en effectieve resultaten → ***'underpinned by theories of social work, social sciences, humanities and indigenous knowledge...'***
2. Elke soort interventie moet (op termijn) afzonderlijk geëvalueerd worden om vast te stellen in welke mate de voorspelde en vooropgestelde resultaten zijn gerealiseerd als een direct gevolg van de acties van sociaal werkers → ***'social work is an practice-based profession and an academic discipline...'***

MAAR! Wetenschap en praktijk kunnen zich op verschillende manieren tot elkaar verhouden binnen de context van *evidence-based practice*.

Evidence-Based Practice?

'Enge' benadering

- Enkel die methodieken toepassen waarvan effectiviteit door onderzoek is aangetoond
- Focus op meetbare resultaten in cijfers uitgedrukt
- Bij voorkeur experimenteel onderzoek met een controlegroep
- Methodiek moet strikt gevolgd worden, geen ruimte voor eigen inbreng van de professional

Vindt heel wat weerklank bij beleidsmakers, managers en opdrachtgevers, omdat dit helpt om de praktijk te standaardiseren in effectief en efficiënt veronderstelde protocollen.

'Brede' benadering

- Bekritiseert de mechanistische kijk op de werkelijkheid
- Methodiek is belangrijk, maar niet allesbepalend
- 'What works' en 'Who works'
- Benadrukt dat niet elke interventie voor elke doelgroep of binnen elke setting werkt en houdt daarom rekening met de vaak zeer specifieke contextfactoren die de uitkomsten van praktijken beïnvloeden

Stelt dat absolute kennis over de "perfecte methodiek" onmogelijk is en wil het evaluatievraagstuk verruimen met als doelstelling om de eigenheid van het sociaal werk te capteren.

Opdracht 1

Hoe worden sociaalwerkpraktijken binnen jullie organisatie geëvalueerd? Wat onderscheidt een succesvolle interventie van een niet-succesvolle interventie en naar welke indicatoren wordt er hiervoor gekeken?

Binnen welke benadering (eng of breed) zou je deze visie situeren? Wat zijn voor- en nadelen?

De ‘brede’ benadering in de praktijk?

- Verruiming van het evaluatievraagstuk:
 - Niet enkel ‘werkt het?’, maar ‘wat werkt, voor wie, waarom en onder welke omstandigheden?’
- Verschuiving van focus:
 - Niet louter gericht op het in kaart brengen van resultaten
 - Wel gericht op het verklaren hoe en waarom een bepaalde interventie bepaalde resultaten teweegbrengt binnen een specifieke context
- Door het ontwikkelen en evalueren van “programmatheorieën”

Programmatheorie?

Wat is het?

- Een programmatheorie is een geheel van ideeën en stellingen over hoe en waarom een programma of interventie leidt of verwacht wordt te leiden tot de vooropgestelde doelstellingen

Wat omvat het?

- Context: omgevingskenmerken die een invloed hebben op het proces en de uitkomsten van het programma
- Mechanismen: de onderliggende verklaringen waarom een bepaalde interventie in een bepaalde context leidt tot bepaalde resultaten.
 - **Resources**: wat het programma introduceert aan hulpmiddelen en interventies
 - **Response**: hoe de betrokken actoren reageren op deze hulpmiddelen en interventies
- Resultaten: de resultaten van het programma

Een voorbeeld

Gent *'Doelgericht Rechten Toekennen'*

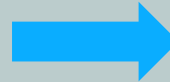
- Verkennen en uitputten van 26 afgeleide rechten en sociale voordelen bij kwetsbare burgers:
 - Fase 1: Actieve OCMW-dossiers binnen het werkingsgebied:
 - Fase 2: Niet gekende, maar kwetsbare burgers woonachtig in het werkingsgebied
- Experimenteren met een specifieke aanpak rond actieve rechtentoekenning = *innovatief en tijdelijk project vs. Reguliere HV*
- Overkoepelend mechanisme = proactief en aanbodgericht werken

Een voorbeeld

MECHANISM

RESOURCE

Het initiatief en de verantwoordelijkheid worden verschoven van de rechthebbende burger naar de professional

RESPONSE

R1: De professional is zich meer bewust van mogelijke drempels en stelt zich meer op als gastheer

R2: Het gevoel van schaamte wordt geminimaliseerd door burgers te contacteren met een concreet aanbod en hen meer als gast te behandelen

CONTEXT

C1: Professionals en burgers zijn gewoon aan een reactieve en vraaggerichte aanpak

C2: Burgers met schaamte om hulp te vragen (drempel)

OUTCOME

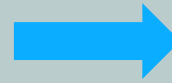
Burgers voelen zich minder gestigmatiseerd en stellen vertrouwen in de professional. Ze durven makkelijker bijkomende (hulp)vragen stellen als aanvulling op het aanbod van het project. Meer rechten worden gerealiseerd

Een voorbeeld

MECHANISM

RESOURCE

Vernoeming van specifieke rechten door systematisch een vooraf bepaalde lijst van 26 rechten en sociale voordelen te overlopen

RESPONSE

Een confrontatie met het bestaan van rechten en sociale voordelen die eerder niet gekend waren en een besef dat sommige van deze rechten mogelijk niet uitgeput zijn

CONTEXT

Burgers met beperkte kennis over hun eigen rechten (drempel)

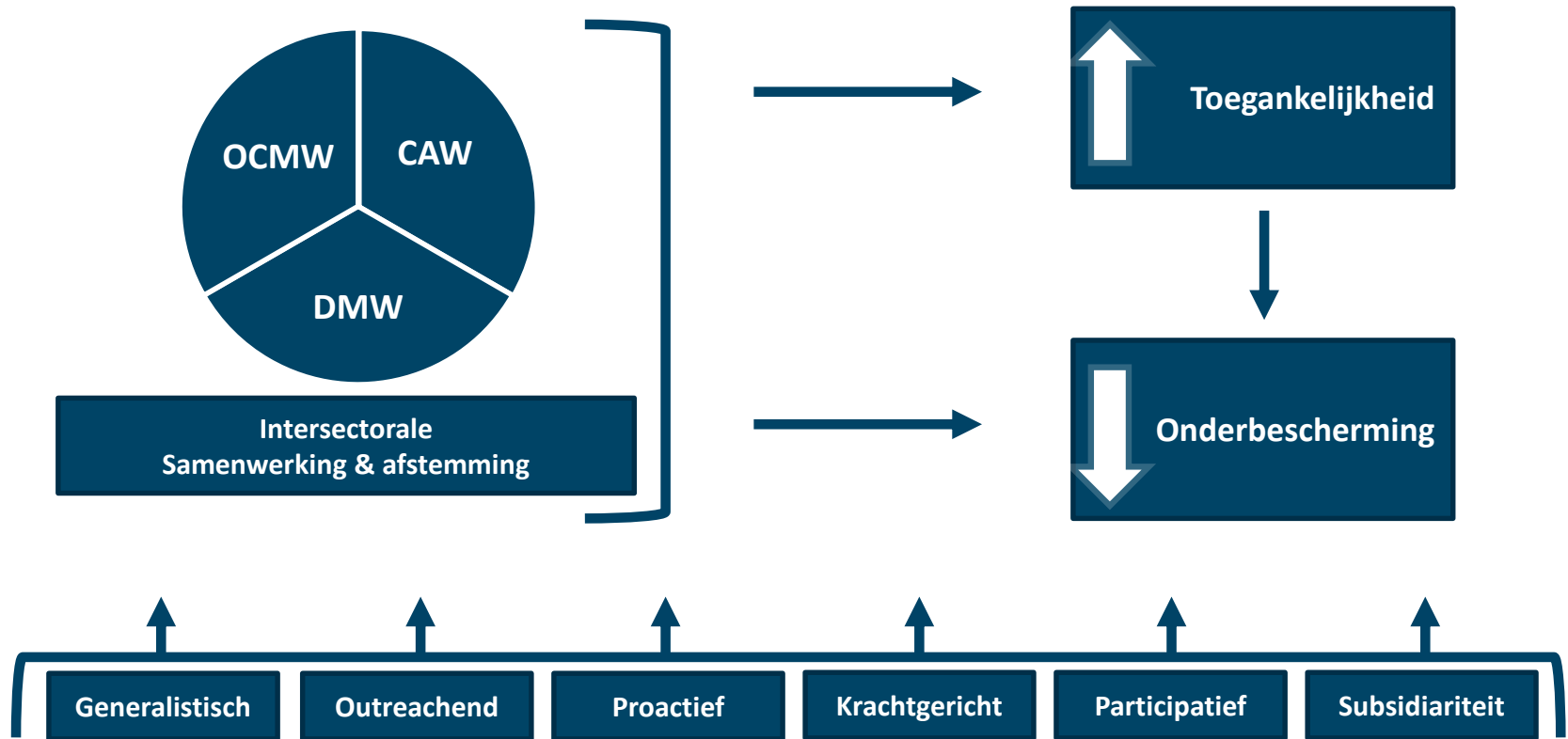

OUTCOME

Meer engagement en vertrouwen in de GBO-praktijk door het besef dat deelname relevant is voor de eigen situatie

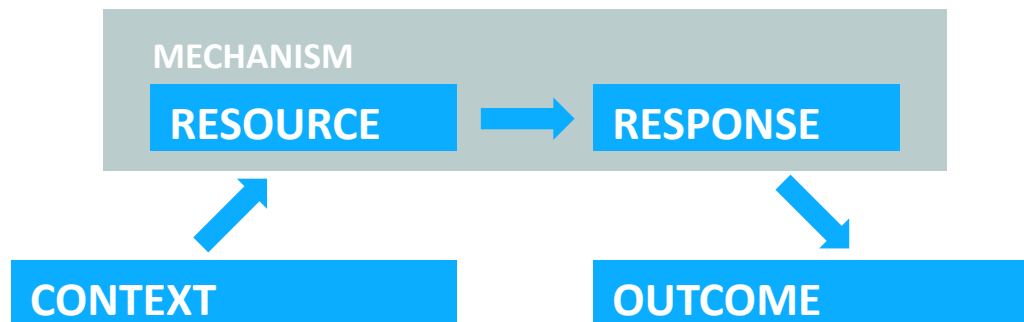

Opdracht 2

Opdracht 2

1. Kies en beschrijf kort een interventie (of een aspect daarvan) van het Geïntegreerd Breed Onthaal waarbij je betrokken bent
2. Benoem de outcomes die worden nagestreefd met deze interventie
3. Benoem de contextelementen die relevant zijn voor deze interventie
4. Reflecteer over welke resources met deze interventie in de context worden geïntroduceerd
5. Reflecteer over welke responses kunnen voortvloeien uit de resources en hoe deze kunnen bijdragen tot het behalen van de gewenste outcomes

Ter conclusie

Aandachtspunten bij ontwikkeling en evaluatie:

- **Belang van een omgevingsanalyse:**
 - Aan welke relevante uitdagingen wil lokaal GBO tegemoetkomen?
- **Belang van een realistische focus:**
 - Op welke haalbare strategieën prioritair inzetten om tegemoet te komen aan uitdagingen?
- **Belang coördinatie en regie:**
 - Heldere afspraken over ontwikkeling, implementatie en evaluatie
- **Belang van multi-stakeholder perspectief:**
 - Designers, implementers, target group met eigen expertise

Meer weten?

Contact

Didier.boost@uantwerpen.be

Tel. 03/265.53.73

Publicaties

Boost, D., Elloukmani, S., Raeymaeckers, P., & Hermans, K. (2018). *Een beschrijvend en evaluerend onderzoek naar het Geïntegreerd Breed Onthaal.*

<https://steunpuntwvg.be/images/swvg-3-rapporten/rapport-ef02-gbo>

Boost, D., Cools, P., & Raeymaeckers, P. (2017). *Handvaten voor de ontwikkeling en evaluatie van lokaal sociaal beleid: het CAIMeR-model.*

<https://www.uantwerpen.be/images/uantwerpen/container2456/files/Projecten/Jaarboek/Tijd%20voor%20sociaal%20beleid%20met%20kaft.pdf>